

PIRMAS SKYRIUS

Po metų

SKAMBUTIS MOKYKLOJE nuaidėjo pusę trijų ir tada pasigirdo įprastinis mažų kojųčių trepsėjimas. Liusė prižiūrėjo, kad vaikai susirinktų kuprines ir užkandžių dėžutes, tuo tarpu panelė Teresa, klasės mokytoja, šūkčiojo įprastinius įspėjimus.

– Kuprinės, pietų dėžutės ir sąsiuviniai! Jeigu ką nors pamiršite, namo jums nenešiu, neneš ir panelė Liusė!

Kai kurie vaikai klausėsi. Kai kurie nekreipė į ją dėmesio. Laimei, tai buvo priešmokyklinė klasė, tad ant kortos buvo pastatyta labai mažai.

Keli vaikai išeidami apkabino Liusę. Ji visada mėgo šiuos skubotus pasiglėbesčiavimus, kaip jie buvo vadinami. Tai padarydavo ilgas sunkias mokytojos padėjėjos dienas vertas jos begalinio triūso, mat jai tekdavo daugybė darbų: skirti susimušusius vaikus žaidimų aikštelėje, kuopti ištikus nelaimei tualete, surišti ir perrišti tūkstantį batų raištelių, nuvalyti jūrą ašarų.

Kai klasė galiausiai ištuštėjo, Liusė sudribo ant kėdės. Laime, šiandien jai nereikėjo prižiūrėti, kad vaikai suliptų į autobusą, taigi galėjo kelias minutes atsikvėpti.

Teresa su šiukšlių maišu rankoje apėjo nuniokotą klasę. Visi apskriti stalai buvo nukloti spalvoto kartoninio popieriaus skumutėmis, atidarytais ir apvarvėjusiais klijų buteliukais. Ant grindų mėtėsi stori pieštukai ir medžiaga dengtos lankstymo vielutės.

– Tai tarsi koks dangun ėmimas, – tarė Teresa mostelėjusi. – Tik pokšt. Ir jų nebėra.

– O mus vėl paliko šičia, – atsakė Liusė. – Ką mes blogo padarėme?

Jos akivaizdžiai padarė kažką blogo, nes Liusei jau antrą kartą šią savaitę teko grandyti prie stalo apačios prilipintą kramtomąją gumą.

– Duok man šiukšlių maišą. Tai mano darbas.

Liusė paėmė maišą ir įmetė į jį kramtomąją gumą.

– Tu tikrai nieko prieš, kad tau tenka kuoptis vienai? – paklausė Teresa.

Liusė mostelėjo vydamą ją šalin. Teresa atrodė tokia pat išsekusi, kokia jautėsi Liusė, o vargšei moteriai šiandien dar teks eiti į mokyklos komiteto posėdį. Visi, kas mano, kad mokytojo darbas lengvas, akivaizdžiai niekada jo nedirbo.

– Nesijaudink dėl to, – tarė Liusė. – Kristoferis mielai man padeda.

– Man patinka, kai vaikai dar tokie maži, kad padeda tau darbuotis, nes mano, jog tai žaidimas. – Teresa išsiėmė iš apatinio rašomojo stalo stalčiaus rankinę. – Pasakiau Rozai, kad negali šluoti virtuvės, nes tai suaugusiųjų darbas, o ji nutaisė tokią surūgusią miną, kad teko leisti.

– Tai panašu kaip būti motina? – paklausė Liusė. – Nuolat pūsti miglą savo vaikams?

– Maždaug taip, – atsakė Teresa. – Iki ryt ryto. Perduok Kristoferiui linkėjimų.

Teresa išėjo, o Liusė apžvelgė klasę. Patalpa atrodė taip, lyg ją būtų nusiaubęs visų vaivorykštės spalvų tornadas. Liusė apėjo kiekvieną stalą su skuduru rankoje, surinko iš popieriaus suklijuotus obuolius ir apelsinus, vynuoges ir citrinas.

Kai baigė tvarkytis, jos rankos buvo išteptos klėjais, prie rusvai žalsvų kelių buvo prilipusi popierinė žemuogė, maudė patemptus kaklo raumenis pusvalandį prasilanksčius prie žemų staliukų. Dabar ji labiausiai norėjo ilgai pastovėti po velniškai karštu dušu ir išgerti taurę baltos vynu.

– Liusė, kodėl tavo plaukuose kabo bananas?

Ji apsigrėžė ir pamatė plonytį tamsiaplaukį berniuką didelėmis akimis, stovintį tarpduryje ir žvelgiantį į ją. Liusė pakėlė ranką ir užčiuopė plaukuose popierių. Gerai, kad per keletą darbo mokytojos padėjėja metų išmoko savitvartos, kitaip būtų ėmusi piktai burnoti.

Užuot nusikeikusi, kaip įmanydama pasistengė išlaikyti orumą ir išplėšė iš plaukų popierinį bananą.

– Labiau derėtų klausti, kodėl *tu*, Kristoferi, neturi savo plaukuose banano? – Liusė stengėsi negalvoti, kiek laiko tas bananas išbuvo prie jos prilipęs. – Visi šaunūs vaikai tokį nešiojasi.

– Ak, – tarė Kristoferis užversdamas šviesiai rudas akis. – Turbūt aš nesu šaunus.

Liusė prilipino bananą jam prie viršugalvio. Tamsūs berniuko plaukai styrojo kaip didžiulė banga, tad visada atrodė, lyg jis būtų kelias valandas kabojęs aukštyn kojomis.

– Na štai, dabar tu šaunus, – tarė Liusė.

Berniukas išsipurtė bananą ir padėjo ant savo nušiuosios mėlynos kuprinės. Tada persibraukė rankomis plaukus, ne sušukuodamas juos, o iš naujo suveldamas. Liusė mylėjo šį keistą savo vaiką. Na, iš dalies „savo“. Bet vieną dieną Kristoferis bus jos.

– Matai? Aš nesu šaunus, – tarė jis.

Liusė prisitraukė vieną iš mažyčių kėdžių ir atsėdė, paskui pritraukė kitą Kristoferiui. Jis įsitaisė ant jos iš nuovargio suaimanuodamas.

– Manau, kad tu šaunus. O dabar ieškosim kojinių.

Liusė suėmė berniukui už kulکشnių ir užsikėlė jo kojas sau ant kelių – laukė kasdieniai archeologiniai kasinėjimai jo batuose ieškant kojinių. Ar jo kulکشnys per plonos, ar tos kojinės neįprastai slidžios?

– Tu nesiskaitai, – tarė Kristoferis. – Mokytojos privalo manyti, kad visi vaikai yra šaunūs.

– Taip, bet aš esu šauniausia mokytojos padėjėja, taigi šiuos dalykus išmanau. – Liusė paskutinį kartą trūktelėjo berniuko kojines.

– Nesi šauniausia. – Kristoferis nuleido kojas ant grindų ir priglaudė savo mėlyną kuprinę prie pilvo lyg pagalvę.

– Nesu? Ir kas gi yra už mane šaunesnė? Duosiu jai į skudurus automobilių aikštelėje.

– Ponia Makyn. Ji kiekvieną mėnesį rengia picos vakarėlius. Bet visi sako, kad tu esi gražiausia.

– Aš sujaudinta, – atsakė Liusė, nors visai nebuvo linkusi priimti pagyrų.

Ji buvo jauniausia mokytojo padėjėja ir tai buvo vienintelis jos pranašumas. Kitais požiūriais Liusė geriausiu atveju buvo vidutinė: pečius siekiantys rudi plaukai, nuolatos lakstančios plačios rudos akys, jau daugelį metų nešiojami tie patys drabužiai. Naujiems drabužiams reikėjo pinigų.

– Būtų geriau, jei mokyklinių apdovanojimų dieną man įteiktų sertifikatą, kuriame būtų taip parašyta. Tau užduota namų darbų?

Liusė atsistojo ir vėl ėmė kuoptis – šveisti stalus ir kėdes „Lysol“ valikliu. Ji tikėjosi, kad Kristoferis atsakys neigiamai. Berniukas nesulaukdavo daug dėmesio iš nuolat užsiėmusių savo globėjų, tad Liusė stengėsi kompensuoti tai, ko jis negaudavo namie.

– Nedaug.

Kristoferis numetė kuprinę ant stalo. Vargšas vaikas atrodė pavargęs. Po akimis juodavo ratilai, pečiai buvo nusvirę iš nuovargio. Septynerių metų vaiko akys neturėtų būti tarsi nuo gyvenimo pavargusio detektyvo, tiriančio ypač šurpią žmogžudystės bylą.

Liusė atsistojo priešais jį, sukryžiuo rankas ant krūtinės, valiklio butelis kybojo jai ant piršto.

– Ar viskas gerai, vyruti? Nors kiek miegojai praeitą naktį? Kristoferis gūžtelėjo pečiais.

– Sapnavau košmarus.

Liusė vėl prisėdo greta jo. Berniukas padėjo galvą ant stalo.

Ji taip pat padėjo galvą ant stalo ir pažvelgė jam į akis. Kristoferio akių kampučiai buvo paraudę, tarsi jis visą dieną būtų bandęs neverkti.

– Nori papasakoti, ką sapnavai? – paklausė Liusė.

Ji stengėsi, kad balsas būtų švelnus, tylus ir žemas. Vaikai, kuriems teko sunkus gyvenimas, nusipelno švelnių žodžių.

Kai kurie žmonės mėgsta sakyti, kad vaikai yra išstvermingi, bet tie žmonės užmiršo, kaip viskas žeidžia, kai esi vaikas. Liusė ir dabar dar tebeskauda širdį nuo vaikystėje patirtų smūgių.

Kristoferis nuleido smakrą prie krūtinės.

– Tą patį.

Ji žinojo, ką reiškia „tą patį“. Tai skambantis telefonas, koridorius, atviros durys, lovoje gulintys Kristoferio tėvai, iš pažiūros kietai miegantys, tačiau plačiai atsimerkę. Jeigu Liusė būtų

galėjusi perkelti jo košmarus į savo smegenis, būtų tai padariusi ir šitaip leidusi Kristoferiui gerai išsimiegoti naktimis.

Ji paglostė jam nugarytę. Vaiko petukai buvo smulkūs ir trapūs lyg naktinio drugelio sparnai.

– Ir mane kartais vis dar kamuoja košmarai, – tarė Liusė. – Suprantu, kaip jautiesi. Ar pasakei apie tai poniai Beili?

– Ji liepė jos nežadinti, nebent bus būtinas reikalas, – atsakė Kristoferis. – Juk žinai, ji užsiėmusi kūdikiais.

– Suprantu, – tarė Liusė.

Jai tai nepatiko. Liusė vertino tai, kad Kristoferio globėja rūpinasi dviem sergančiais kūdikiais. Vis dėlto kas nors turi pasirūpinti ir juo.

– Aš nuoširdžiai sakiau, kad gali man skambinti, jeigu nepavyksta užmigti. Aš tau ką nors paskaityčiau telefonu.

– Norėjau tau paskambinti, – tarė Kristoferis. – Bet žinai...

– Žinau.

Kristoferis siaubingai bijojo telefonų, ir Liusė tuo nesistebėjo.

– Viskas gerai, – tarė Liusė. – Galbūt rasiu seną diktofoną ir įskaitysiu tau pasaką, o tu galėsi įsijungti, kai kitą kartą nepavyks užmigti.

Kristoferis nusišypsojo. Tą šypseną vos galėjai pastebėti, bet visų geriausių dalykų būna po truputį.

– Nori pasnausti? – paklausė Liusė. – Paklošiu tau čiužinį.

– Ne.

– Nori paskaityti?

Jis vėl gūžtelėjo.

– Nori... – Liusė nutilo ir pabandė sugalvoti ką nors, kas galėtų nukreipti berniuko dėmesį nuo sapnų. – Nori padėti man suvynioti dovaną?

Tai jį sudomino. Jis atsisėdo tiesiai ir plačiai nusišypsojo.

– Pardavei šaliką?

– Už trisdešimt dolerių, – atsakė Liusė. – Siūlai kainavo šešis. Suskaičiuok.

– Hm... dvidešimt du? Keturi! Dvidešimt keturi doleriai pelno.

– Šaunuolis!

– Galiu apžiūrėti? – paklausė Kristoferis.

– Tuo į išimsiu, tada mes jį suvyniosim ir parašysim laišką.

Liusė nuėjo prie stalo, kur jiedvi su Teresa kasdien užrakindavo savo rankines ir raktus. Plastikiniame maisto produktų maišelyje buvo naujausias Liusės kūrinys – voratinklio raštu numegztas šalikas iš švelnių šilkinų rožinio ir kreminio atspalvio siūlų. Ji atsinešė maišelį prie Kristoferio stalo ir ištraukė šaliką, tada apgaubė jį berniukui pečius lyg ilga moteriška skraiste iš plunksnų.

– Patinka?

– Mergaitiškas, – atsakė Kristoferis sukiodamas į šalis galvą, lyg bandytų nustatyti šaliko vertę.

– Mergaitė jį numezgė ir mergaitė nusipirko, – atsakė Liusė. – Be to, žinok, kad devynioliktame amžiuje rožinė spalva buvo laikoma berniukiška, o mėlyna – mergaitiška.

– Keista.

Liusė bedė į jį pirštu.

– Tu keistas.

– Tu keista, – atrėmė Kristoferis.

Liusė švelniai pabraukė jam per viršugalvį šaliko galu ir berniukas ėmė juoktis.

– Atnešk rašomojo popieriaus su mūsų antspaudu, – paliepė ji. – Turime parašyti laiškutį su padėka.

Kristoferis nubėgo į sandėliuką. Jam ten patiko. Sandėliuke buvo paslėpti visi smagūs dalykai: naujos kartoninio spalvoto

popieriaus pakuotės, maišeliai su šenilo vielutėmis, blizgučiai, flomasteriai, rašikliai ir spalvoti pieštukai, Helovyno papuošimai. Be to, ten buvo puikaus laiškinių popieriaus, kurį padovanojo vieno iš pernykščių vaikų mama, turinti kanceliariinių reikmenų parduotuvę. Liusė jūdvių su Kristoferiu „įmonei“ paprašė šviesiai mėlyno popieriaus su baltais debesėliais.

– Ar galiu parašyti, kol tu vyniosi? – paklausė Kristoferis bėgdamas atgal prie stalo su popieriaus lapu rankoje.

– Nori parašyti laišką? – paklausė Liusė atsargiai braukdama pūkų šepečiu per šaliką.

Ji per savaitę „Etsy“ svetainėje parduodavo po vieną ar du šalikus. Daugumai žmonių papildomi trisdešimt ar keturiasdešimt dolerių per savaitę būtų neverti laiko, kurį sugaišti megzdamas šaliką keturiais virbalais. Bet Liusei buvo svarbus kiekvienas skatikas.

– Aš mokiausi rašyti laiškus, – atsakė Kristoferis. – Praeitą vakarą parašiau visą puslapį.

– Kam tą laišką rašei? – paklausė Liusė ir tvarkingai perlenkė šaliką keturis kartus, paskui ėmė vynioti jį į baltą popierių.

– Niekam, – atsakė jis.

– Kas yra Niekas? Naujas tavo draugas?

– Tiesiog rašiau niekam.

– Gerai.

Liusė nenorėjo jo spausti. Ypač kai puikiai žinojo, kam jis tą laišką rašė. Ne kartą užklupo jį rašanti žinutes savo tėvams.

Pasiilgau tavęs, mamytė. Norėčiau, kad šiandien būtum dalyvavusi mokyklos išskyloje. Daug kitų mamųčių atėjo.

Tėti, šiandien už namų darbus buvau įvertintas žvaigždute.

Trumpi laiškučiai. Širdį draskančios žinutės. Liusė bandė su juo apie tai pakalbėti, bet Kristoferis niekaip nenorėjo prisipažinti rašantis tėvams. Tai jį trikdė. Jis suprato, kad jie mirę, ir turbūt manė, jog kiti vaikai juoktųsi sužinoję, kad jis kartais vis dar su jais kalbasi.

Kristoferis padėjo priešais save ant stalo popierių su debesėliais ir išsiėmė pieštuką.

– Koks tos šalikų pirkusios ponios vardas? – paklausė jis.

Vaikas buvo jau pakankamai protingas, tad mokėjo pakeisti pokalbio temą.

– Keitė Vašburn. Ji gyvena Detroite, Mičigano valstijoje.

– O kur tai yra?

Liusė nuėjo prie Jungtinių Amerikos Valstijų žemėlapiu, kabančio ant sienos. Mėlyna žvaigždutė žymėjo jų buvimo vietą – Redvudo pradžios mokykla Redvud Valyje, Kalifornijoje. Ji parodė į tą mėlyną žvaigždutę, tada nuvedė pirštu per pusę žemėlapiu ir sustojo prie Erio ežero.

– Oho. Toli, – tarė Kristoferis.

– Nenorėčiau ten nuvykti, – atsakė Liusė. – Detroite žiemomis būna labai šalta. Gera, kai turi daug šalikų.

– O aš žinau, kur gyvena Minčių Valdovas.

– Kas toks? – paklausė ji. Vaikų minčių šuoliai nenustojo jos stulbinti.

– Minčių Valdovas iš mūsų knygų.

– Ak, – tarė Liusė. – Turi omeny Džeką Mastersoną? Mūsų knygų autorių?

– Ne, Minčių Valdovą. Jis gyvena Laikrodžio saloje.

Liusė nežinojo, ką atsakyti. Kristoferiui vos septyneri, taigi kol kas ji dar nenori pasakyti jam, kad jo mylimi knygų ir filmų veikėjai nėra tikri. Jis ir taip nelabai turi kuo tikėti, tad verčiau ji

leis berniukui manyti, kad Minčių Valdovas iš knygų apie Laikrodžio salą yra realus žmogus, pildantis tikrų vaikų norus.

– O iš kur tu žinai, kur gyvena Minčių Valdovas?

– Mano mokytoja parodė. Nori pažiūrėti?

– Pirmyn, Magelanai.

– Ką?

– Magelanas. Žymus jūrų keliautojas. Patyrė šiokių tokių sunkumų Filipinuose. Turbūt pelnytai. Bet čia kita tema. Parodyk man Laikrodžio salą.

Kristoferis pašoko ant kojų ir parodė viršutinį dešinį žemėlapių kampą.

– Čia, – tarė jis.

Liusė nustebo pamačiusi, kad Kristoferis rodo visiškai teisingai. Jo pirštas palietė vandens ruožą netoli Portlando pakrantės Meino valstijoje.

– Šaunuolis, – pagyrė jį.

– Tai tikrai Laikrodžio sala? – paklausė jis ir susiraukęs pažvelgė į žemėlapi. – Ten yra traukinys ir vienaragiai?

– Kaip knygose? – paklausė Liusė. – Na, kiek girdėjau, ten tikrai puiku. Ar žinai, kad kai kurie žmonės mano, jog Minčių Valdovas ir Džekas Mastersonas yra tas pats žmogus?

– Bet tu sakei, kad buvai jį sutikusi.

– Aš buvau sutikusi Džeką Mastersoną. Labai seniai. Jis... hm... pasirašė man knygoje.

– Ir jis nėra Minčių Valdovas, taip?

Velnias. Berniukštis ją pričiupo. Minčių Valdovas visada tūno šešėliuose, jis slepiasi tamsoje, o šešėliai lydi jį visur, kur tik jis eina.

– Ne, kai jį mačiau, jis nebuvo panašus į Minčių Valdovą.

– Matai? – triumfavo Kristoferis. Niekas vaikams nesuteikia daugiau džiaugsmo nei įrodymas, kad suaugusieji klydo.